

18.6.2025

Dnro V/19546/2025

Sosiaali- ja terveysministeriö

Lausuntopyyntönnö VN/34144/2023 15.5.2025

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Sosiaali- ja terveydenhuoltoalan lupa- ja valvontavirastolta (Valvira) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuoltolakia, asevelvollisuuslakia, naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annettua lakia, henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettua lakia sekä oppilas- ja opiskelija-huoltolakia. Esityksessä ehdotetaan, että neuvolaa, kouluterveydenhuoltoa ja lasten sekä nuorten suun terveydenhuoltoa koskevia terveydenhuoltolain säännöksiä muutettaisiin siten, että laissa ei enää säädettäisi tarkoista ajankohdista, jolloin terveystarkastukset on toteutettava. Terveystarkastusten ajankohdasta ja sisällöstä säädettäisiin jatkossa asetuksessa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opiskeluterveydenhuollon terveystarkastuksia siten, että oppivelvollisuusikäisille opiskeluterveydenhuoltoon sisältyisi jatkossa Puolustusvoimien ennakkoterveystarkastus hyvinvointialueen järjestämänä sinä vuonna, kun opiskelija täyttää 18 vuotta. Kaikkien yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden terveystarkastus ehdotetaan muutettavaksi tarpeen mukaan tehtäväksi, kuten jo nykyisin korkeakouluopiskelijoiden osalta tehdään. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi sähköisestä terveystarkastuksesta, jota käytetään opiskeluterveydenhuollossa ja hyödynnetään laadittaessa ehdotusta arvioksi palveluskelpoisuudesta ennakkoterveystarkastuksessa.

Esityksen tavoitteena on keventää palvelujen sisältöjä koskevaa yksityiskohtaista sääntelyä, joka on tullut tarpeettomaksi hyvinvointialueiden aloittamisen ja järjestämislain mukaisen kansallisen ohjauksen myötä. Neuvolan ja kouluterveydenhuollon, mukaan lukien suun terveydenhuollon palveluja koskevien muutosten tavoitteena on selkeyttää palveluja koskevaa säädöspohjaa sekä antaa hyvinvointialueille järjestämisen vapautta muun muassa terveysneuvonnan sisältöihin ja toteuttamistapoihin. Lisäksi tavoitteena on parantaa kutsuntoihin liittyvien terveystarkastusten laatua, kattavuutta ja saavutettavuutta sekä lisätä nuorten yhdenvertaisuutta yhdistämällä kutsuntoihin liittyvät ennakkoterveystarkastukset toisen asteen opiskelijoiden terveystarkastuksiin. Opiskeluterveydenhuollossa terveystarkastusten tarpeenmukaisuutta parannettaisiin sähköisen terveystarkastuksen avulla.

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Lausunto

2 (4)

18.6.2025

Dnro V/19546/2025

Valviran vastaukset lausuntopalvelussa esitettyihin kysymyksiin:

*Toteuttaako ehdotettu säädöskokonaisuus tavoitetta varhaisen tuen saata-
vuuden parantamisesta?*

Kyllä

Ovatko suun terveydenhuoltoa koskevat esitykset kannatettavia?

Raskaudenaikaisissa neuvolapalveluissa

Kyllä

Alle kouluikäisen neuvolapalveluissa

Kyllä

Kouluterveydenhuollon palveluissa

Kyllä

Opiskeluterveydenhuollon palveluissa

Kyllä

*Onko sääntely opiskeluterveydenhuollon ja siihen kuuluvasta sähköisestä ter-
veyskyselystä terveydenhuoltolain 17 §:n 2 momentin ja 70 a §:n säännök-
sissä soveltamisen kannalta toimiva?*

Kyllä

*Onko esitetty sääntely valtioneuvoston asetukseen neuvolatoiminnasta sekä
koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sisällöstä riittävä terveystarkastusten to-
teuttamiseksi?*

Kyllä

*Yhtenä toimenpiteenä asetusluonnoksessa ehdotetaan kansallisten ohjeistuk-
sien ja suositusten päivittäminen NEUKO-tietokantaan. Onko esitetty toimen-
pide riittävä?*

Kyllä

*Millaista muuta kansallista ohjausta ja toimenpiteitä esitetyn lainsäädännön
onnistunut toimeenpano mielestänne edellyttää?*

18.6.2025

Dnro V/19546/2025

Muita huomioita

Neuvola, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Valviran näkemyksen mukaan ehdotetut lakimuutokset ovat kannatettavia käytännön terveydenhuollon, hyvinvointialueiden palveluiden järjestämistehtävän ja vaikuttavuuden kannalta. Valvira pitää asianmukaisena sitä, että opiskeluterveydenhuoltoon oikeuden omaavien määrittelyä tarkennetaan ja ristiriitaisia säännöksiä tarkennetaan sopimaan yhteen.

Valvira pitää asianmukaisena sitä, että myös tarpeenmukaisiin tarkastuksiin, kohdennettuun seurantaan ja tarpeellisen tuen piiriin pääsy turvataan, sillä koko ikäluokalle tarkoitettujen terveystarkastusten määrä eivät ole riittäviä kaikille. Resurssin vapaamman käytön kohdentaminen mahdollistaa varhaisemman puuttumisen ongelmatilanteissa.

Valvira pitää asianmukaisena sitä, että palveluja kohdennetaan aiempaa paremmin yksilöllisen tarpeen mukaan digitalisaation ja sähköisten palvelujen avulla. Valvira toteaa kuitenkin, että hyvinvointialueiden tulee huomioida ne asiakasryhmät, joilla ei ole mahdollisuutta hyödyntää digitaalisia ja sähköisiä palveluita. Sähköisen terveystarkastuksen koordinointi ja tekninen toteutus Terveystarkastuksen ja hyvinvoinnin laitoksella (THL) takaa hyvinvointialueille yhdenvertaiset mahdollisuudet lähteä sitä toteuttamaan.

Valviran näkemyksen mukaan yhdenvertaisuus toteutuu aiempaa paremmin 2. asteen opiskelijoille terveystarkastuksissa, kun velvoite laajennetaan koskemaan koko ikäluokkaa.

Terveystarkastuksen tarkemmat sisällöt ehdotetaan siirrettäväksi jatkossa ohjeistustasoisiksi. Valvira kiinnittää huomiota erityisesti lasten ja nuorten mielenterveys- päihde- ja riippuvuuspalvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen. Kun asetuksen tasolla ei säädetä terveystarkastuksen sisällöstä, voi olla vaarana se, että ohjeistustason suositukset eivät ole kaikilta osin riittävät tunnistamaan ajoissa mahdollisia mielenterveys-, päihde- ja riippuvuusongelmia.

Suun terveydenhuolto

Lakiesitykseen on kirjattu, että neuvolapalveluihin sisältyy lapsen suun terveydentilan edistäminen sekä seuranta määräajoin ja yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Vastaavasti perusopetuksen oppilaiden kouluterveydenhuollon palveluihin kuuluvaan oppilaan suun terveydenhuoltoon, sisältyy suun terveystarkastukset määräajoin ja yksilöllisen tarpeen mukaisesti, ja että lasta odottava perhe ohjataan suun terveydenhuollon palveluihin yksilöllisen tarpeen mukaan. Valviran näkemyksen mukaan tämä kirjaus antaa hyvinvointialueille mahdollisuuden toteuttaa lasten, nuorten ja lasta odottavien perheiden suun terveydentilan tarkastukset kansallisten ohjeistusten mukaisesti (Suun tutkimus- ja hoitovälin määrittäminen Duodecim Hyvä hoitokäytäntö-suositus 26.3.2024).

ValviraSosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

18.6.2025

Dnro V/19546/2025

Valviran näkemyksen mukaan ehdotettu suun terveystarkastusten ajankoh-
tien määrittely sekä neuvolassa että kouluterveydenhuollossa tietyinä ikävu-
tena tehtäväksi toteuttaa paremmin lapsen ja nuoren oikea-aikaista ja yksilöl-
listä tutkimusta ja hoitoon ohjausta kuin luokka-asteittain toteutettu. Lisäksi
ikävuoteen sidottu terveystarkastus mahdollistaa tarkemman hyvinvoin-
tialuekohtaisen ja kansallisen tilastoinnin.

Valviran näkemyksen mukaan asetukseen lisättäväksi ehdotettu kouluikäisen
suun terveystarkastus on oikomishoidon ajoittamisen kannalta tarpeellinen.
Vaikka käynti toteutuu jo nyt valtaosin, on yhdenvertaisuuden vuoksi tärkeää
toteuttaa se kaikkialla.

Yleisesti

Ehdotuksessa terveydenhuoltolain muutokseksi puhutaan kauttaaltaan lasten
ja nuorten terveystarkastuksista. Valviran näkemyksen mukaan lasten ja
nuorten terveystarkastukset on kansallisesti järkevää toteuttaa hyödyntämällä
terveydenhuollon ammattihenkilöiden sujuvaa työnjakoa ohjaamalla terveiden
nuorten ja lasten hoidontarpeen arviota muille kuin lääkäreille ja hammaslää-
käreille, huomioiden kuitenkin se, että potilaiden taudinmääritys ja hoitosuun-
nitelman laatiminen tulee ohjata lääkärille ja hammaslääkärille. Esimerkiksi
terveydenhoitajalla tai kättilöllä tulee olla riittävä osaaminen, jotta havaitaan
lasta odottavan perheen yksilöllinen tarve tulla ohjatuksi suun terveydenhuol-
lon palveluihin.

Ratkaistu: 18.06.2025

Ratkaisija: Henriksson Markus

Virka-asema: Ylijohtaja

Esittelijät:

Hemmilä Irja, Ylitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu
asiankäsittelyjärjestelmässä.

Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.